

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ 2025—2026 - LINNAINMAAN KOULU

Sisällysluettelo

1. Yleistä
2. Ennaltaehkäisy
3. Interventio
4. Selvittely
5. Seuranta

1. Yleistä

Tässä suunnitelmassa kuvataan koulutasoisia toimenpiteitä oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Koulu kuvaa suunnitelmassaan konkreettisia toimenpiteitä niin yksilö- kuin ryhmätasolla sekä koko yhteisön kannalta.

Henkilöstö tuntee suunnitelman ja sen edellyttämät toimintatavat. Henkilöstö osaa toimia suunnitelman mukaisesti väkivalta- ja häirintätilanteissa ja tuntee kiusaamisen tunnusmerkit:

- Kiusaaminen on fyysistä, psyykkistä, sanallista tai sosiaalista.
- Kiusaaminen on suoraa tai epäsuoraa.
- Vihamielisen, painostavan tai epämiellyttävän ympäristön luominen on osa kiusaamista.
- Kiusaaminen tapahtuu toistuvasti.
- Kiusaajan/kiusaajien ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino.
- Kiusaaminen on tahallista ja tietoista.
- Kiusaamisella alistetaan ja loukataan toista.
- Kiusaamiseen liittyy ryhmän vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen.

Myös koulun toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa käsitellään häirintätilanteiden ennaltaehkäisyä.

1.1. Vastuut ja velvollisuudet

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrittäminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille

- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.
- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

- Kiusaamisesta/häirinnästä voi myös ilmoittaa kuraattorille ja kouluvalmentajalle erillisen lomakkeen kautta
- Kiusaamisella on taipumus pahentua ja laajentua ellei siihen puututa.*

Seuranta aktiivisessa roolissa -> seuranta päättyy peruskoulun päättyessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrääminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille.

- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.

- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

Riittävän pitkäkestoinen seuranta on olennaista kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa sekä niiden jatkumisen tai pahentumisen estämisessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

1.2. Koulutasoiset toimenpiteet ja rakenteet

- Koulun aikuisten välinen yhteistyö, tiedottaminen ja kouluttaminen

- Järjestyssäännöt ja koulun omat toimintaohjeet

- Tehokas ja riittävä välituntivalvonta sekä sisällä että ulkona, kaikkien aikuisten puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen

- Hyvinvointikyselyt ja kyselyiden tulosten pohjalta tehdyt kohdennetut toimenpiteet

- Ohjattu välituntitoiminta, mahdollisuudet tekemiseen välitunneilla

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen opetussuunnitelman mukaisesti

- Koko koulun yhteiset juhlat ja tapahtumat

- Yhteistyö vanhempien kanssa, tuntimerkinnot

- Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

1.3. Luokan tai ryhmän toimenpiteet

-

- Oppilaiden kanssa laaditut oman luokan säännöt
- Luokan yhteisen matkan tukeminen (ryhmytys, oman luokan päivä)
- Yhteistyötä vaativat työtavat
- Mahdolliset leirikoulut ja opintoretket, teemapäivät
- Avoin ja kannustava ilmapiiri
- Luokanohjaajan tunnit ja välkät
- Koulun aikuisten yhteistyö vanhempien kanssa sekä vanhempien keskinäinen yhteistyö
- Opiskeluhoollon palvelut, konsultaatio, kouluvalmentajat.

1.4. Yksilötason toimenpiteet

-
- Oppilaan kuunteleminen ja osallistaminen ikätason mukaisesti
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Oppilaan ohjaaminen valintatilanteissa
- Riitojen selvittelyyn saatava tuki
- Yhteydenpito oppilaan vanhempiin
- Kouluvalmentajien tuki yksittäisille oppilaille
- Opiskeluhoollon palvelut.

2. Ennaltaehkäisy

Yleiset tavoitteet:

- Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin. "Me kaikki ollaan me".
- Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää
- Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri
- Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat
- Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin

2.1. Toimintaohjeet ja pelisäännöt

Konkreettisia keinoja:

- Kunnioittava puhetapa
- Varhainen puuttuminen
- Small talk arjessa
- Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen

Kiusaamis-, häirintä- tai väkivaltatilanteen voi oppilas tuoda ilmi

luokanohjaaja voi ottaa kantaa. Oppilas voidaan ohjeistaa ottamaan yhteyttä luokanohjaajaan, luokanopettajaan tai kenen tahansa aikuiselle koulussa tai kotona. Oppilaan vanhempi voi ottaa yhteyttä näissä asioissa kehen tahansa

Mikäli koulun työntekijä havaitsee kiusaamis-, häirintä tai väkivaltatilanteen, hän voi selvittää itse tilannetta oppilaan ja huoltajien kanssa tai pyytää asiaan tukea rehtoreilta tai oppilashuollosta.

Koulu teettää säännöllisesti ja tarvittaessa kartoituksia luokittain. Kartoituksissa selvitetään oppilaiden omia kokemuksia tai havaintoja em.tilanteisiin liittyen lukuvuoden aikana

Arjen pelisäännöt on järjestyssääntöjen lisäksi kirjattu OK- käytösoppaisiin. Järjestyssäännöt ja oppaat käydään kaikkien oppilaiden kanssa läpi lukuvuoden alussa ja niitä myös kerrataan sekä tarpeen mukaan että teemoittain luokanohjaajan tunneilla yläkoulussa. Alakoulussa sääntöjen kertaaminen ja käsittely kuuluu luokanopettajien päivittäiseen työhön.

2.2. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataidot

Konkreettisia keinoja

- Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista
- Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen: Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms.

Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan runsaasti esi- ja alkuopetuksessa muun opetuksen ja oppilaiden välisten tilanteiden yhteydessä. Näiden taitojen opettaminen on osa päivittäistä rutiinia. Neljännellä ja kuudennella vuosiluokalla toteutetaan Tampereen kaupungin opetussuunnitelman mukaiset tunnit luokanopettajan johdolla.

Yläkoulussa tunne- ja vuorovaikutustaitoja sisältyy erityisesti taito- ja taideaineiden, äidinkielen ja terveystiedon opetussuunnitelmaan. Tarkkaa tuntimäärää on mahdoton määrittellä. Lisäksi kaikilla luokanohjaajan tunneilla (1 oppitunti kuukaudessa yläkoulussa) on esillä näihin asioihin liittyvää sisältöä esimerkiksi arvojen käsittelyn kautta.

Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen ja niistä keskustelu on keskeinen osa asiakastyötä oppilashuollon työntekijöillä.

LionsQuest, Askeleittain ja Yhteispeli- materiaaleja käytetään koulussa satunnaisesti ja soveltaen.

2.3. Yhteisöllisyyden rakentaminen

Konkreettisia keinoja:

- *Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat -työkalu arvioinnin apuna.*

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden keskusteluteemat](#)

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden arviointiporaat](#)

- *Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen: käsitteen määrittelyä*

- *Ryhmäytys, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat*

Yhteisöllisessä toimintakulttuurissa korostuvat yhteiset, selkeät ja ennakoitavat säännöt. Sääntöjä ja niiden soveltamista käydään läpi henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Säännöt pohjautuvat koulun arvoihin, jotka on valittu yhteistyössä oppilaiden, henkilökunnan ja huoltajien kanssa.

Yhteisöllinen toimintakulttuuri näkyy koulun arjessa, teemapäivissä, tapahtumissa ja juhlissa. Se ilmenee somekanavilla, vanhempainilloissa, mutta ennen kaikkea päivittäisissä kohtaamisissa.

Nivelvaihtely:

Yläkouluun siirryttäessä keväällä kuudensien luokkien kanssa aloitettava siirtymisvaiheen valmistelu kouluvalmentajan toimesta suoraan Leinolan ja Linnainmaan kuudensien luokkien kanssa, tutustumiskäynnit luokilla yläkouluun ja informaation porrastaminen. Tämä prosessi jatkuu luokkien muodostamiseen sekä yläkoulun alkaessa luokanohjaajien tunteihin sekä varhaisessa vaiheessa pidettävään ryhmäytyspäivään

2.4. Viestintä

Avoin tiedottaminen koteihin

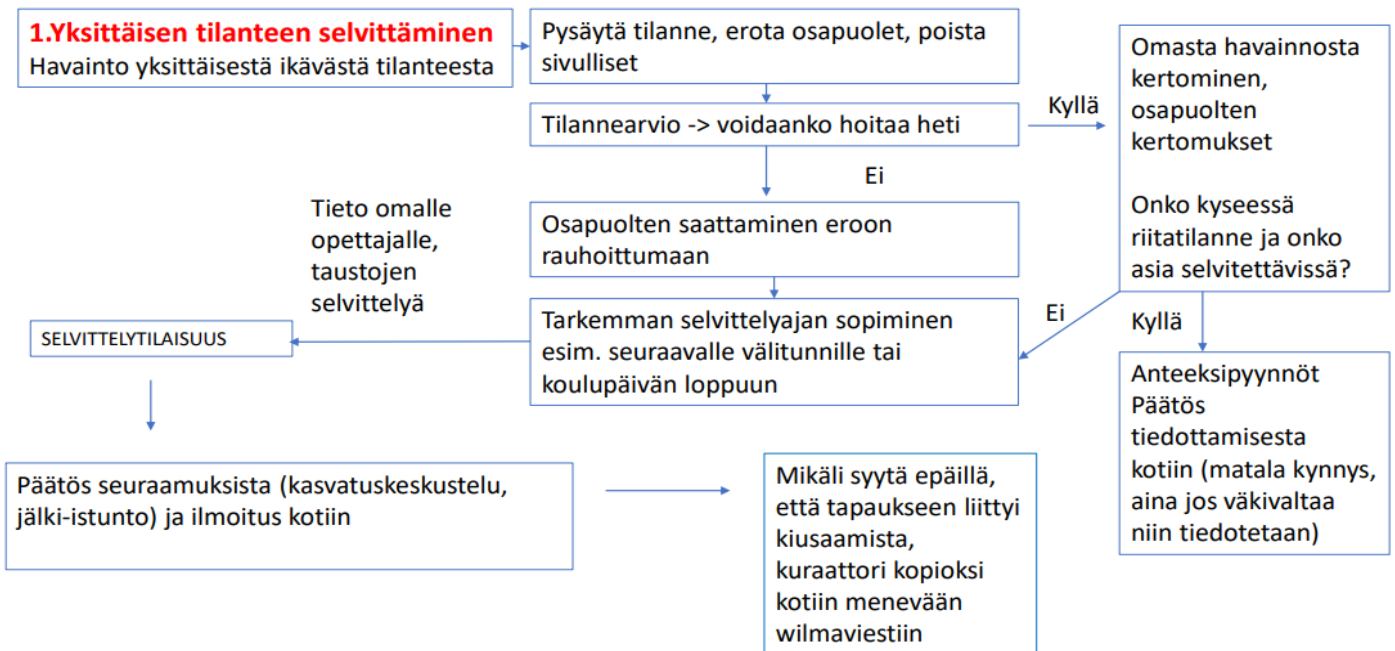
Tärkein viestijä huoltajien suuntaan on oppilaan oma luokanopettaja tai -ohjaaja. Rehtorit lähettävät viestejä säännöllisesti koteihin. Vanhempainilloissa ja oppimiskeskusteluissa käsitellään yhteisöllisyyteen liittyviä asioita. Vanhempien edustajana pohdinnoissa toimii usein myös vanhempainyhdistys.

3. Interventio

Yleiset tavoitteet:

- Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä
- Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa
- Tiedonkulku henkilöstön välillä
- Käytetään yhteneviä käsitteitä
- Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen
- Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia

Vakavien väkivaltatilanteiden toimintaohjeet TreTurvassa ja Taskussa (linkki).

3.1. Puuttuminen

- Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen
- Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin.

Kun aikuinen havaitsee tilanteen, johon on on tarve puuttua (joko itse tai tiedon saannin kautta) hän tekee tilannearvion siitä, voidaanko tilanne käsitellä heti oppilaiden välillä. Tärkeintä on pysäyttää tilanne, puuttua ja varmistaa ettei tilanne jatku selvittelyn aikana.

Alkuinen pohtii omien havaintojensa ja oppilaiden kertomusten kautta, onko kyse riitelystä vai kiusaamisesta. Jos tilanteessa on kiusaamisen tunnusmerkkejä, tilanteen havainnut aikuinen pyrkii mahdollisimman nopeasti järjestämään rauhallisen ajan, jolloin hän voi kuulla osapuolia ja mahdollisia silminnäkijöitä erikseen.

Selvittelyn jälkeen opettaja päättää mahdollisista seuraamuksista. Osapuolten koteihin otetaan yhteys puhelimitse ennen seuraamusten kirjaamista. Asiat on hyvä koota myös Wilmaviestiin, joka lähetetään oppilaiden koteihin. Viestistä laitetaan myös kopio kuraattorille sekä muille asiaan liittyville koulun aikuisille.

3.2. Tiedottaminen

Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi

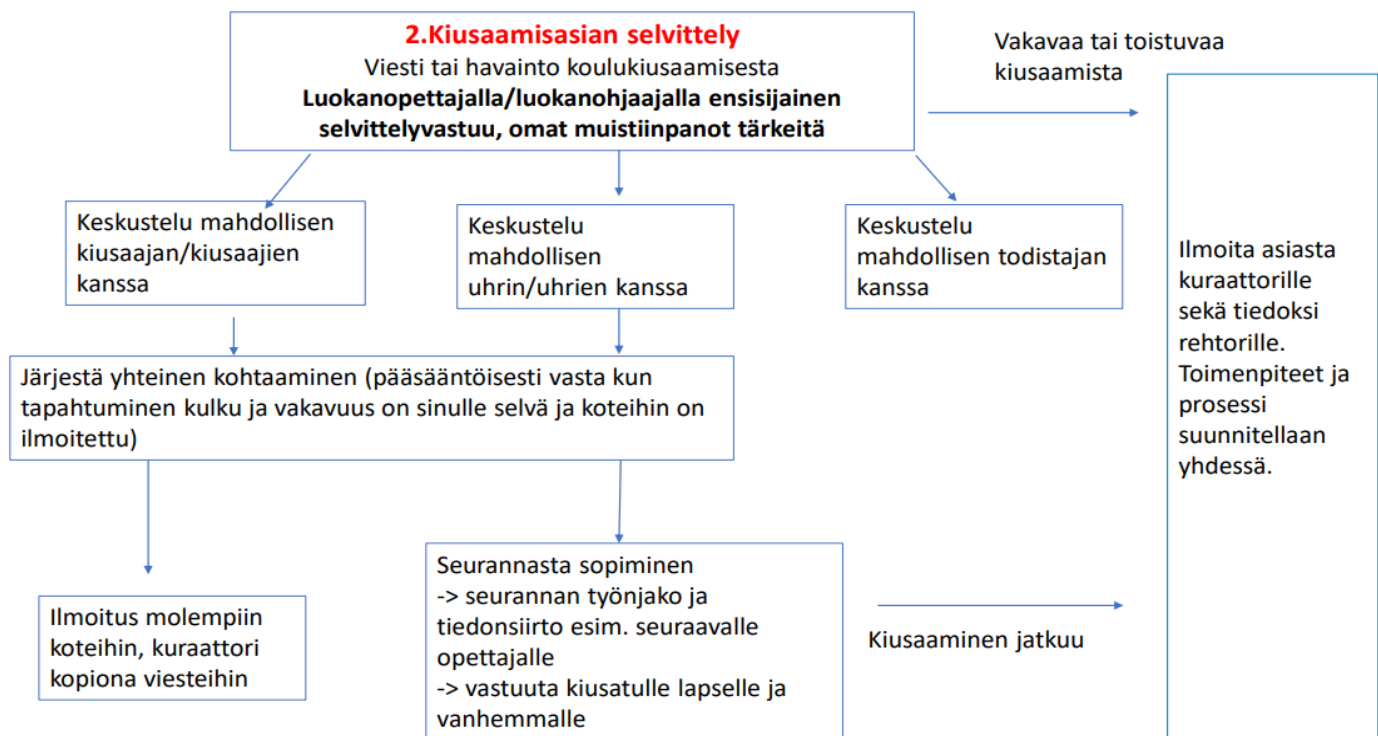
Tämä suunnitelma julkaistaan koulun kotisivuilla. Kiusaamisen selvittelyyn liittyvää prosessia käsitellään yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä, johon on kutsuttu sekä oppilaiden että huoltajien edustajat.

Tiedottamisesta vastaa oppilaan luokanopettaja tai luokanohjaaja tai se henkilö, jolla on kokonaisvastuu asian hoitamisesta.

4. Selvittely

Yleisiä tavoitteita:

- Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen
- Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen
- Mahdolliset sanktiot
- Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan

4.1. Tilanteen purku

- *Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja estetään polarisoituminen.*
- *Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta.*
- *Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista.*
- *Kuvaa koululla käytössä oleva toimintamalli (esim. SOPU, VERSO, KiVa-koulu, koulun oma malli).*
- *Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin.*
- *Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista.*
- *Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa.*

Miten huolehditaan siitä, että eri osapuolet tulevat tasavertaisesti kuulluksi?

Jokaista osapuolta kuullaan erikseen. Mikäli akuutissa tilanteessa aikaa ei ole riittävästi, niin ensi vaiheessa akuuttitilanne rauhoitetaan ja sovitaan oppilaiden tapaamiset mahdollisimman pian jatkoselvittelyä varten. Mikäli on tarvetta niin myös muita asiasta tietäviä oppilaita tavataan erikseen.

Ennen mahdollista yhteistapaamista varmistetaan, että tapaaminen on eri osapuolille kaikin tavoin turvallinen. Mahdollisen oppilaiden yhteistapaamisen jälkeen tavataan oppilaat vielä mahdollisuuksien mukaan erikseen sen varmistamiseksi, että tapaamisessa sovittu on osapuolelle hyväksyttävissä oleva asia. Tilannetta jäädään seuraamaan mutta sekä kaikkia asiaan liittyviä oppilaita ja huoltajia veloitetaan kertomaan, mikäli tilanne jatkuisi asian käsittelyn jälkeen.

- Mitä työkaluja koululla on käytössä selvittelyn tueksi?

Koulussa käytetään tarpeen mukaan mm. aikajanaa sekä verkostoympyrää tapahtumien kulun sekä sosiaalisten verkostojen hahmottamiseksi. Mikäli kyseessä on luokkaan liittyvä kiusaamisasia niin luokalle voidaan tehdä laajempi kartoitus.

- Ketkä selvittelyyn osallistuvat?

Selvittelyyn osallistuvat kiusaaja tai kiusaajat, kiusatuksi tullut, mahdolliset todistajat sekä tilannetta selvittävä koulun työntekijä/työntekijät.

Akuutin tilanteen rauhoittaa tilanteen havainnut koulun työntekijä ja mahdollisuuksien mukaan selvittää tilanteen siinä hetkessä. Mikäli tilanteeseen liittyy esimerkiksi suunnitelmallisuutta, kiusaajia on paljon, kiusaaminen on kestänyt pitkään tai on luonteeltaan muuten selvää kiusaamista niin selvittelyyn tehdään tapauskohtainen suunnitelma. Selvittelytyötä voi jatkaa koulukuraattori tai kouluvalmentaja. He tiedottavat asiasta luokanohjaajaa ja tarpeen mukaan rehtoria.

- Miten mahdolliset sanktiot määräytyvät? Miten huolehditaan niiden tasavertaisuudesta? Sanktioita voi määrätä opettaja tai rehtori. Sanktiot perustuvat koulun järjestyssääntöihin. Sanktioita ovat kiusaamistilanteissa kasvatustalkut, jälki-istunto tai erittäin vakavissa tilanteissa kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen koulusta. Myös opetuksen epääminen loppupäivän tai loppupäivän ja seuraavan työpäivän ajaksi on väkivaltatilanteissa mahdollista.

Mahdolliset sanktiot määräytyvät oikeudenmukaisen selvittelyn jälkeen sillä perusteella mikä kunkin osuus on kiusaamisasiaan. Seuraamusten lisäksi tärkeää on oppimiskokemus, jotta oppilaat eivät kiusaisi jatkossakaan ketään vaan oppisivat paremmat keinot käsitellä vuorovaikutuksen haasteita.

- Kuka huolehtii tiedottamisesta ja yhteyden ottamisesta viranomaisiin?

Lastensuojeluun yhteydessä on yleensä se työntekijä joka asiaa on hoitanut. Mikäli kiusaamistilanteen vuoksi on tarpeen ottaa yhteyttä poliisiin, tämän yhteydenoton tekee rehtori saatuaan riittävät tiedot asiasta. Myös mahdollisen rikosilmoituksen tekee pääsääntöisesti rehtori.

- Kenelle tiedotetaan ja miten?

Asiasta tiedotetaan niitä oppilaita, joita asia koskee, heidän huoltajiaan ja luokanopettajaa tai luokanohjaajaa. Vakavista kiusaamistapauksista tiedotetaan myös rehtoreita. Huoltajia pyritään tiedottamaan puhelimitse, mutta joskus tämä ei ole mahdollista, silloin käytetään Wilmmaa. Luokanohjaajaa tai luokanopettajaa tiedotetaan henkilökohtaisesti tai Wilmaviestillä.

4.2. Kirjaaminen

Koululla tulee olla sovittuna, kuka hoitaa kirjaamisen Wilma-lomakkeelle käytännössä.

Kuvatkaa myös käytössä olevat kirjaamistavat, esimerkiksi yhteinen totuus-menetelmä.

Koulu kirjaa selvittelyn Wilman muistioon (Valikosta löytyy asia kiusaamistilanteet). Lomake tallennetaan kaikkien osapuolten Wilmaan erikseen. Mikäli oppilaille syntyy kuraattorin asiakkuus, kuraattori kirjaa omat merkinnät omaan tietojärjestelmään.

5. Seuranta

Yleisiä tavoitteita:

- Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto
- Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus
- Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen
- Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan
- Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta
- Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana)
- Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille

5.1. Seurannan toteutuminen

Seurannan periaatteet:

- Käydään läpi, mitä opittiin
- Kirjaaminen
- Nimettömyys
- Luottamuksellisuus
- Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina
- Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa

Kuka vastaa seurannasta?

Seurannasta vastaa se aikuinen, joka asiaa hoitaa ja joka muistiossa on sovittu tehtävään.

Mitä asioita seurantaan kuuluu?

Seurantaan kuuluu keskustelut oppilaiden kanssa sovitun ajan kuluttua ja mahdollisesti ohimenevissä tilanteissa ennen varsinaista seurantapäivää. Seurantaan kuuluu myös se, että oppilaalla ja huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa jos kiusaaminen jatkuu.

Miten toimitaan jos sovitut asiat eivät ole toteutuneet?

Asia otetaan uudelleen käsittelyyn. Mahdollisesti kutsutaan huoltajat yhdessä neuvottelemaan koululle asiasta.

Kuinka pitkään seuranta jatkuu?

Lievisä tapauksissa akuuttivaiheessa muutamia viikkoja. Periaatteessa kuitenkin seuranta jatkuu perusopetuksen loppuun saakka.

